

IKHLAASA

Description

Akkuma yeroo darbe jenne namni kan uumameef jireenya tana keessatti qoramuun ibaada isarraa barbaadamu akka mirkaneessufi. Ibaada isarraa eeggamu yoo hojjate faaydan isumatti deebi'a. Yoo dhiise immoo lubbuma ofii miidha. Garuu ibaadan kuni nama fayyaduuf ulaagaalee qaba. Mee yaadachisaaf hiika ibaadaati fi ulaagaalee kanniin gabaabbinaan haa ilaallu. Akka lugaatti ibaada jechuun of gadi qabuu fi of gadi xiqqeessudha. Of gadi qabu jechuun mataa fi dugdaan gadi jechuu qofa osoo hin ta'in qalbiin of gadi qabuudha. Ibaadan dhugaan ibaada qalbiiti. Akka shari'aatti ibaada yoo ilaalle immoo bakka lamatti qoodu dandeenya. 1ffaa jecha ibaada jedhu akka jecha "ta'abbud (gabbaruutti)" yoo itti fayyadamne hiikni isaa "hojii hojjatan keessatti Rabbiin garmalee jaallachuu fi ol guddisuun Isaaf of gadi xiqqeessuu fi of gadi qabuudha." Asirraa ka'uun, namni wanta tokko garmalee yoo jaallate, ol guddisee fi wanta saniif yoo of gadi qabee fi of xiqqeesse, wanta san gabbaraa jira jechuudha.

2ffaa- jecha ibaada jedhu akka maqaatti yoo itti fayyadamne, hojii ittiin gabbaran (al-muta'abbad bihi) ta'a. Hojiiwwan kunniin wanta Rabbiin jaallatu fi itti gammadu hunda of keessaa qaba. Kanneen akka salaata, zaka, sooma, hajjii, haadha abbaa tola oolu, waan gaaritti ajaju, waan badaa irraa dhoowwu, zikrii fi kkf. Hiikni ibaada lamaan kunniin yommuu walitti dhufan akka ruuhi fi qaamaa ta'u. Qaamni akka hojiiwwan ibaada armaan oliitti tarreessineeti. Ruuhin immoo jaalala, ol guddisuu fi of gadi qabuu guutuudha. Fakkeenyaaf, namni yommuu salaatu qalbii isaatiin yoo Rabbiin jaalala guutuu jaallate, ol guddisee fi Isaaf of gadi xiqqeesse, ibaada dhugaa hojjataa jiraa jechuudha. Asitti sochiin salaataa kanneen akka dhaabbatu, ruku'a bu'uu fi sujuuduu qaama ibaadati. Qalbiin Rabbiin jaallachuu, Ol guddisuun (ta'aziim) fi Isaaf gadi of xiqqeessuun ruuhi (lubbuu) ibaadati. Jecha biraatin, Rabbiin wanta hunda caalaa jaallachu, Ol-guddisuu fi Isaaf of gadi qabuu dhuka yookiin hundee ibaada jechuuni dandeenya.

Ulaagaaleen hojiin ibaada fudhatama itti argatan immoo sadii akka ta'an ilaalle turre. 1ffaa-iimaana, 2ffaa-ikhlaasa, 3ffaa- shari'aa hordofu. Ulaagaan 1ffaan amanti qalbii keessa jiruun kan wal qabatuu fi bu'uura hojiin kamuu irratti ijaarramudha. Hayyoonni Islaama ulaagaa kana aqiidah jechuun moggaasu. Ulaagaan 2ffaan immoo ikhlaasa amma ilaalludha. Hayyoonni Islaamaa ulaagaa kana tawhiid al-uluhiyyah ykn tawhiidul ibaadah jechuun moggaasu. Ulaagaan sadaffaan akkaataa hojiin ibaada itti hojjatamuun wal qabata. Ammas hayyoonni akkaataa hojiin ibaada itti hojjatamu, "Fiqh" jechuun moggaasu. Qur'aana fi hadiisa irratti hundaa'un haala kanaan addaan qoodun amantiin akka hin diigamnee fi hin micciramne eega. Akkasumas, haala salphaan namoonni akka hubatan gargaara. Kitaabban baay'een kanniin sadan irratti barraa'anii jiru. Ulaagaan 1ffaa fi 2ffaan wal keessa waan seenaniif yeroo baay'ee kitaabban barraa'an mata duree iimaana, aqiidaa ykn tawhiida jedhu qabaniidha. Garaagarummaan iimaanaa fi tawhiida jidduu jiru: iimaanni hundeeffan jahan dhugoomsu fi mirkaneessu of keessaa qaba. Tawhiidni immoo sifaata, hojii Isaa fi ibaada keessatti Rabbiin tokkichoomsudha.

garuu hin dhabamsisin warra Rabbiin Tokkichomsan keessaa hin ta’u. Namni “Rabbiin Gooftaa gabbaramu akka ta’e nan amana, garuu wantoota Isaan ala jiran irraa gabbarrii (ibaada) hin dhabamsiisu” yoo jedhe, namni kuni nama Rabbiin Tokkichoomsu hin ta’u. Kana irra, mushrika ta’a[3].

Guduunfaa

? Ibaada jechuun akkaataa shari’aan Rabbii itti dhufeen hojiiwwan Inni itti ajajee hojjachuu fi hojiiwwan Inni dhoowwe dhiisun Jaalalaa fi ol guddisuun Rabbiif of gadi xiqqeessudha. Namni dhugaan Rabbiin gabbaru nama Isaaf gadi of xiqqeessu, Isa jaallatuu fi Ol-guddisuu (garmalee kabajuu)dha.

? Rabbiin subhaanahu wa ta’aala Ol-Guddisuun (ta’aziim), garmalee jaallachuun, Isaaf of gadi qabuu fi of xiqqeessun dhuka yookiin hundee ibaadatai.

?Hojiin ibaada hojii gaggaarii kamiyyuu Rabbiin subhaanahu wa ta’aala jaallatudha. Hojiin ibaadaa Rabbiin biratti fudhatama argachuu fi namni hojii kanaan badhaafamuuf, ulaagaalee sadii guutuu qaba. 1ffaa- iimaanni qalbii isaa keessa jiraachu. Kana jechuun Rabbitti amanu, Malaaykota Isaatti, Kitaabban Isaatt, Ergamtoota Isaatti, Guyyaa Aakhiraatti fi Qadaratti amanuudha. 2ffaa- Yommuu hojii hojjatan ikhlaasa qabaachu. 3ffaa- Akkaataa shari’aan ajajeen hojicha hojjachuu. Namni kanniin sadan guutuun hojii gaarii yoo hojjate hojiin isaa hojii fudhatamu argatu ta’a. Hojii isaatiif mindaa guddaa argata

? Ikhlaasa jechuun Jaalala Rabbii barbaadun hojii gaarii tokko hojjachuudha. Jecha biraatin ikhlaasa jechuun hojii gaarii shirkii guddaa fi xiqqaa irraa qulqulleessudha.

? Namni hojii ibaadaa hojjatu keessatti niyyaa ofii Rabbiitti dhiyaachu qofaaf yoo qulqulleesse inni mukhlis (nama ikhlaasa qabu) jedhama. Namni kuni hojii ibaada hojjatu keessatti na argaa (riyaa), na dhagahaa, na jajaa, maallaqa, dubartii fi kkf hin barbaadu. Kaayyoon isaa jaalala Rabbii argachuu fi Aakhiratti mindaa guddaan milkaa’ufi.

? Akkuma aannan yommuu gur’uu keessaa bahu makaa akka dhiigaa fi wanta xuraawa irraa waan qulqullaa’ef aannan qulqulluu (labanun khaalis) jedhamu hojiin gaariinis makaa akka shirkii, na argaa, na dhagayaa, na jajaa fi kkf irraa yoo qulqullaa’e hojii qulqullu (Khaalis) jedhama. kanaafu, namni Guyyaa Murtii mindaa Guddaan milkaa’uf hojii isaa akka aannanii makaa irraa qulqulluu gochuuf tattaafachu qaba.

? Kanaafi, namoonni hojii isaanii makaa irraa qulqulleessan Aakhiratti dhugaatin isaanii aannan qulqulluu, damma qulqulluu, bishaan qulqulluu fi farshoo adii nama hin macheessine qulqulluu ta’aaf. Al jazaa’u min jiinsil amali (Mindaan gosa hojiitin). Namni hojii isaa qulqulleesse mindaa guddaa fi qulqulluu ta’e argata.

Kitaabban wabii

[1] <https://www.almaany.com>

[2] Ma’aarij Tafakkuri wa daqaa’iqu tadabbur– Abdurahmaan Hasan Habankaa 12/152

[3] Sharih Usuulul Sitatti- Abdurazzaaq bin AbdulMuhsin al-Badri fuula 21-24

Date Created

June 2019

Author

admin